

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д.н. Юлия Маркова Дойчинова, Професионално направление Икономика, научна специалност Икономика и управление (Аграрна икономика), Университет за национално и световно стопанство

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“

Кандидат: доц. д-р Марина Ангелова Николова – единствен кандидат

Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.8 Икономика

Научна специалност: Икономика и управление (Аграрна икономика)

Висше училище: Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов

Факултет: Производствен и търговски бизнес при СА „Д. А. Ценов“

Катедра: Аграрна икономика

Обява: Държавен вестник, бр. 21/07.03.2023

Основание за написване на рецензията: Заповед № 363 от 2 май 2023 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ и решение на утвърденото с посочената заповед научно жури от 15.05.2023 г.

Изисквания относно формата и съдържанието на рецензията: Закон за развитието на академичния състав в Република България (чл. 2б, ал. 2 и 3), Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България (чл. 1а, ал. 1 и 2 и приложение по научни области и професионални направления), Правилник за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ (чл. 129), Структура (примерна) относно формата и съдържанието на рецензията, написана от член на научно жури, за заемане на академична длъжност „професор“ в СА „Д. А. Ценов“.

1. Представяне на кандидата за участие в конкурса

Марина Ангелова Николова е защитила две магистърски степени - във Висшия селскостопански институт гр. Пловдив и в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ гр. Свищов. През 1988 г. придобива квалификация „инженер-агроном“, а през 2004 г. - икономист със специалност „Стопански и финансов контрол“.

Към началото на април 2023 доц. Николова има 39 години 11 месеца , в т.ч. 16 години и 6 месеца в състава на катедра „Аграрна икономика“ при Стопанска Академия „Д. А. Ценов” – Свищов.

2. Основание за написване на рецензията

Проф. д.н. Юлия Дойчинова включена в състава на научното жури по обявения конкурс за академична длъжност „професор” към катедра „Аграрна икономика“ на база заповед на ректора на СА „Д. А. Ценов“ №363 от 07.03.2023 г. Проф. Дойчинова е избрана за рецензент от състава на научното жури на неговото първо заседание на 15 май 2023 г.

3. Персонална характеристика на кандидата

Доц.д-р Марина Николова представя документи за:

- защитена образователна и научна степен „доктор” с дисертация на тема „Проучвания върху някои елементи от агротехниката на хибридите слънчоглед Албена и Супер старт при условията на карбонатния чернозем в Северозападна България“и има издадена диплома за ОНС „Доктор“ на ВАК №26533 от 21.02.1999 г.
- научно звание (академична длъжност) „Старши научен сътрудник втора степен” по научна специалност 04.01.01 „Общо земеделие“, Свидетелство № 23055 от 20.06.2005 на ВАК,
- научно звание (академична длъжност) „Доцент” по научна специалност 04.01.14 „Растениевъдство“, Свидетелство № 23825 от 31.07.2006 на ВАК;
- допълнителни квалификации за: оценител на земеделски земи и подобрения върху тях; Сертификат за „Управление на проекти“; Сертификат за „Управление на международни научно-изследователски проекти“; Сертификат за „Приложение на казусния метод при обучение на студентите по Икономика“; Сертификат за обучение по „Публикуване на реферирани издания с импакт фактор“; Сертификат за „Обучение на обучители“; Сертификат за водене на курсове по „Агроекологични дейности“ – мярка 214 и нетрадиционни селскостопански дейности; Сертификат за „Как да разработим бизнес план и да кандидатстваме по ПРСР“; Сертификат за обучение по „Възобновяеми енергийни източници“, „Биогаз инсталации в земеделието“ ; Сертификат за обучение по „Трансфер на технологии и управление на интелектуалната собственост“, Сертификат за обучение и степен на владеене на английски език и др.

- Пълна академична заетост с около 500 часа годишно аудиторна заетост в двете степени на образование – ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“;
- В академичния ѝ профил на сайта на СА „Д. А. Ценов“ са отразени впечатляващ брой авторски публикации – 8 монографии, 14 студии, 62 статии и 28 учебници. (<https://www.uni-svishtov.bg/bg/profile/m.nikolova/research>)

4. Количествена и качествена оценка (анализ) по критериите и показателите за учебната работа и съответствие с изискванията

4.1. Количествена оценка за учебната работа:

Аудиторна заетост: През всяка от учебните години за трудовия си стаж в Стопанска академия доц.Николова има аудиторна и извънаудиторна заетост, надвишаващи изискуемата академична норма, като води лекции със студенти от редовна, задочна и дистанционна форма на обучение. В съответствие с депозираната справка през последните пет поредни учебни години кандидатът е осъществил аудиторна заетост от 2485 академични часа, както следва 2018/2019 – 367 ч.; 2019/2020 г. 320 акад. часа; 2020/2021 - 535 часа; 2021/2022 – 424 ч. и 2022/2023 – 839 ч. или 497 часа средногодишна аудиторна заетост в академичното образование.

Научно ръководство на докторанти: с ръководство на доц. Николова са защитили успешно седем докторанти. Понастоящем тя е научен ръководител на двама докторанти. В някои от своите изследвания и публикации доц. Николова включва докторанти, подпомага развитието на изследователските умения на младите учени и допринася за тяхната изява в научни форуми.

4.2. Качествена оценка за учебната работа

Кандидатът е автор и съавтор на 28 учебни програми, в т.ч. 4 и на английски език. Преобладаващата част от тях са за ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“.

Доц. Николова е автор и титуляр на няколко академични дисциплини, в които успешно съчетава широката си академична подготовка, изследователската си дейност и преподавателските си умения. Сред учебните дисциплини, включени в учебните планове на Аграрна икономика в двете образователни степени „Бакалавър“ и „Магистър“, специално внимание заслужават: Въведение в агробизнеса, Икономика на аграрното предприятие, Основи на растениевъдството и животновъдството, Аграрна екология, Селски и аграрен туризъм, Развитие на селските райони, Аграрно предприемачество, Екологично и устойчиво развитие на агрофирмата, Аграрен мениджмънт, Малък и семеен агробизнес, Дигитализация на агробизнеса, Нетрадиционни селскостопански производства, Регламенти и стандартизация на аграрното производство и др.

Кандидатът участва активно и в дейността на Центъра за следдипломно и хакултативно обучение на СА „Д.А.Ценов“ като ръководител на специализации „Екопредприемачество“ и „Биологично земеделие“ и като лектор по „Устойчиво развитие и екопредприемачество“, „Бизнес идеи и бизнес модели в екопредприемачеството“, Организация и производство на биопродукти“, „Управление на биологични стопанства“.

Доц. Николова е лицензиран учител на Центърът за професионално обучение към Стопанска академия. Тя е разработила учебно съдържание, участвала е като научен ръководител и лектор в провеждането на квалификационни курсове по професията „Фермер“, специалност „Земеделец“; по професия „Организатор на туристическа агентска дейност“, специалност „Селски туризъм“ и по професия „Икономист“, специалност „Горско стопанство“. Това са учебните курсове по дисциплините: „Организация и управление на ферма за аквакултури“; „Туроператорска, агентска и транспортна дейност в туризма“; „Селски туризъм“; „Особености и организация на горското стопанство“; „Технология и механизми на горското стопанство“.

Впечатляващ е обема на учебниците с автор и съавтор доц. Николова. От общо публикувани тринадесет учебници, тя е самостоятелен автор на четири (Екологично устойчиво развитие на агрофирмата, Основи на растениевъдството, и Аграрна екология и Аграрен туризъм).

Извод: Представената от кандидата документация е коректна, отговаря на нормативните изисквания и позволява изготвяне на аргументирана рецензия по конкурса за академичната длъжност „професор“. Всичко гореизложено ми дава основание да направя заключение за наличие по конкурса на кандидат с широка и задълбочена обща икономическа и специална подготовка и богат опит като преподавател по проблемите на аграрната икономика, екопредприемачеството, използването на природните ресурси, който използва богат арсенал от методически подходи и средства за преподаване.

5. Количествена и качествена оценка (анализ) по критериите и показателите за изследователската дейност и съответствие с изискванията

5.1. Количествена на изследователската дейност

Научните интереси на доц. Николова са в областта на областта устойчивото управление на аграрния бизнес и селските райони, биологичното земеделие, алтернативния туризъм. По-конкретно тя провежда теоретични и емпирични изследвания по актуални проблеми на съвременния аграрен бизнес, с акцент върху

устойчиво му развитие и управление; развитието и трансформациите в селските райони, екологосъобразни земеделски практики, иновативни бизнес модели и др.

Кандидатът участва в конкурса за заемането на академичната длъжност „професор“ с общо 51 заглавия, отговарящи на изискванията на действащите академични стандарти в страната и висшето училище.

Обхватът на научните публикации е структуриран в:

- Монографии: самостоятелна – 1 бр. и една колективна монография;
- Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 5 броя колективни, на 4 броя е първи автор;
- Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 26 броя, в т.ч. 22 самостоятелни и на 4 броя е първи автор;
- Студии, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 5 броя, в т.ч. 2 бр. самостоятелни и на 3 бр. е първи автор;
- Публикувана глава от колективна монография;
- Академични учебници и помагала – 13 бр. , в т.ч. 4 самостоятелни и 9 колективни. Общо 17 публикации са представени на английски език (15 статии и 2 доклада).

Представените научни публикации - критерии (група показатели) Г формират 605 точки, което представлява преизпълнение на минималните законови изисквания с 300 %.

5.2. Качествена оценка на изследователската дейност

В тематично отношение публикациите на кандидата са групирани в областта устойчивото управление на аграрния бизнес и селските райони, биологичното земеделие, алтернативния туризъм и др.

Монографичният труд на тема „ Биологичното земеделие – състояние и потенциал за развитие ISBN 978-954-23-0813-3, Библиотека „Образование и наука“ бр.31, Академично издателство „Ценов“, Свищов, 2013 е в обем от 212 издателски страници. Монографията включва: предговор; три глави; заключение; ползвана литература на български и английски език и интернет източника.

В предговора са изяснени актуалността на изследването, неговите обект и предмет. За основната цел е определено проучването и оценката на възможностите за развитие на биопроизводство. Това формира и ролята на изследването – да помогне за

подобряване на конкурентните предимства на биостопанствата и да очертае възможностите за успешен бизнес в условията на пазарната икономика. Определени са и трите подцели и задачи, които са предопределили структурата на монографията.

Основната научноизследователска теза свързва развитието на биоземеделието с подкрепата на ЕС за производство на качествени и международно конкурентни хранителни продукти и подобряването на ефективността и конкурентоспособността на земеделските стопанства.

Научните и научно-приложни резултати в монографичния труд се откриват в следните няколко направления:

- Монографията е първото цялостно изследване на динамиката и потенциала за развитие на биологично производство. При това то е осъществено преди да бъде създаден Националният регистър на биологичните производители. В него на основата на богат литературен преглед и сравнителен анализ на биологична и конвенционална земеделска система са систематизирани са основните причини за липса на интерес в от развитието на биологичното производство в България през първия програмен период.

- Професионалната подготовка на доц.Николова е позволило умело да се съчетаат биологични, технологични, икономически и други характеристики и аспекти на биологичното производство и предизвикателствата към компонентите на биологичната земеделска производствена система. Акцентът е поставен на природните ресурси – почвата, водните ресурси, биоразнообразието ландшафта и др., утвърждавайки агроекологията – устойчив подход за развитие на екологосъобразно земеделие.

- В последната част на монографията е представен, анализиран и оценен потенциала за развитие на земеделието в Русенски регион. Състоянието на развитието на биопроизводството се разглежда на фона на общата характеристика на земеделието и на политиката за развитието у в регион Русе. При това на основата на анкетно проучване са оценени предимствата на региона за развитие на биоземеделие, проблемите и възможностите за тяхното преодоляване.

Втората представена монография е колективна. Авторското участие в глава първа (т. 1.1.3., 1.1.4. и т. 1.2., 1.2.1., 1.2.2.) е свързано с първата цел на изследването, а именно - проучване на видовия състав на растителния ресурс в широк район около гр. Свищов в контекста на потенциала на отпадната биомаса за използване в екологична технология за производство на електро- и топлоенергия. В този контекст са представени теоретичните аспекти за същността на биомасата и нейното използване за производство на енергия, както и причините за нарастващия интерес към този ресурс. Акцентът е

поставен върху предимствата и недостатъците на използването на биомаса като енергиен източник.

Глава втора включва оценка на наличния и прогнозния потенциал на биомаса в община Свищов с определяне на теоретичния и реалистичния капацитет от биомасата на житните култури в конкретния регион. На тази основа са направени значими за практиката изводи и препоръки.

Участието на автора в глава трета намира израз в анализирани технологии за производство на електричество и топлинна енергия от отпадна биомаса и обобщени изводи от проучването.

На тази основа е доказано, че икономически ефективно е изграждането на централи с по-малък капацитет (3-5 MW) и превозването на биомаса до мястото на централата в радиус от 50 км. За получаване на енергия от селскостопанска биомаса в изследвания район е препоръчано комбинираното производство на енергия (топлинна и електрическа). В този случай ефективността е по-висока и практически загубите на топлина са малки.

Основно направление в научното творчество на кандидата заемат проблемите на устойчивото развитие на аграрния бизнес и селските райони. В тази връзка специално внимание заслужават получените резултати и приносни моменти, свързани с:

1. Обосноваване на необходимостта от устойчиво развитие на селското стопанство, екологосъобразно производство, екологична устойчивост на земеделските стопанства, развитие на биологично земеделие, екологично предприемачество. Икономическата несигурност и въздействието на селското стопанство върху околната среда се извеждат като предпоставки за подпомагане на земеделските производители, както и за координираните усилия на всички заинтересовани страни за бъдещо развитие на сектора. [№ 6, 7, 10, 11, 13, 16, 18, 20, 21, 23, 26, 27, 30, 33, 36 от списъка с публикации на кандидата]

2. Проучване и установяване на връзка между устойчивите модели на производство в селското стопанство и предизвикателствата пред тяхното развитие в България. Доказва се, че интегрираното земеделие е добре обоснован модел за насърчаване на устойчивото развитие на по-малки стопанства, докато биологичното производство е утвърден модел и развитието му е приоритет в българското земеделие. [7, 22, 35, 37, 38]

3. Установяване на факторите, влияещи върху цената на земеделската земя, рентата, динамиката на търговията със земеделска земя. Установена и анализирана е

динамиката в поземлените отношения през годините на свободна пазарна икономика и се обосновава нарастването на концентрацията и окрупняване на ползването, независимо от раздробения брой селскостопански имоти. [17, 29, 31]

4. Доразвитие и обогатяване на теоретико-методологическите основи на управлението на устойчивото развитие на селските територии в България. На основата на проблемите при дефиниране на селски територии и диверсификацията във функционалното използване на територията се достига до твърдението, че управлението на устойчивото развитие се основава на колаборацията между органите на власт, местните общности и бизнеса за диверсификация във функционалното използване на територията и оптимално оползотворяване на разполагаемите ресурси. [18, 19, 20, 21]

5. Развитието на селските територии (от гледна точка функционалното използване на територията) се интерпретира в условията на трансформация на икономическите системи и търсене на устойчиви модели за техния просперитет. В тази връзка се оценява приноса на устойчивия модел „биологично земеделие“ за постигане мултиплициращ ефект за селската територия, както и взаимовръзката биологично стопанство – алтернативен туризъм. [20, 21, 22, 38]

6. Разработване и предлагане на нова типология за регионите (NUTS-3) в България, по отношение на развитието на селското стопанство и степента на използване на земеделската площ. [20]

7. Идентифициране, анализиране и оценка на различни форми за диверсификация като предпоставка за намаляване на риска и осигуряване на устойчиво развитие в селското стопанство и селските райони. [6, 11, 16, 20, 21, 23, 26, 27, 33, 36]

8. Анализиране и оценка на развитието на фермерските пазари и идентифициране на административно-правните ограничения пред организацията на фермерските пазари в България. Тези разработки могат да се използват при усъвършаване на организацията на дейността на фермерските пазари [28].

9. Оценка на активността на местните общности и ролята на МГД за нарастване на предприемаческите инициативи с цел териториално развитие и съхраняване и популяризиране на местната идентичност. [26]

10. Доразвитие и обогатяване на знанията за необходимостта от управление на природния капитал и остойностяване на екосистемните услуги. На тази основа е анализирана връзката между селското стопанство и климатичните промени, както и ролята на биологичното земеделие за смекчаване последствията от климатичните промени. [10, 32, 37]

11. Оценяване на добри практики за успешни дигитални решения при реализация на земеделски продукти, при управление на земята и при използване на съвременни софтуерни системи за земеделие. [33]

12. Доказване на потенциала на градското селско стопанство в урбанизираните територии по посока на използване на свободни покривни пространства, подходящи вътрешни помещения в сгради и използване на площи в крайградските и изоставени зони. [30]

Може да се обобщи, че преобладаващата част от публикационната активност на кандидата в първото научно направление е насочена към проучване и прилагане на интегрирани подходи за усъвършенстване управлението на аграрния бизнес, на основата на парадигмата за устойчиво развитие, с фокус върху дългосрочния му просперитет и ефективност в грижата за интересите на всички заинтересовани от дейността страни.

Второто тематично направление е икономиката и управлението на биологичното земеделие. В това научно приносно значение имат следните резултати:

1. Анализирани и оценени са динамиката и потенциала за развитие на биологично производство в регионален мащаб. Систематизирани са основните причини относително слабото разпространение на биологичните стопанства през първите години на членство в ЕС. [1, 34, 35]

2. Биологичното производство се обосновава като модел за устойчиво природоползване в съвременното земеделие. Оценени са предизвикателствата при развитие на биологичното земеделие в България при отчитане на териториалното разположение и климата, продуктивните възможности и пригодността за отглеждане на различните растителни видове. На тази основа са конкретизирани основните предпоставки за развитие и мотивация за развитие на сектора у нас. [12]

3. Доказан е потенциала на пазара на биологични продукти в България и възможностите за бъдещо развитие в посока подобряване веригата за създаване на стойност в биологичното производство. На основата на синтезираните проблеми при реализация на биологични продукти са формулирани препоръки за подобряване мерките на веригата за доставки на биологични продукти в България, включващи хоризонталното и вертикално интегриране между ключовите фигури в сектора, както и включването им в асоциации на производителите на териториален/регионален обхват. [5, 6, 15]

4. Аргументира се приоритетното място на биологичното земеделие в европейската и националната политики за развитие и се изяснява приноса му към

устойчивото развитие на регионалната биоикономика и неговата роля за смекчаване последствията от климатичните промени. [32, 37]

5. Разработена е стратегическата рамка за развитие на биологичното земеделие и приноса на устойчив модел „биологично производство“, като инструмент за иновативно развитие на територията. Тези разработки могат да се използват при формиране на регионалната политика [13, 22, 38]

В заключение може да се обобщи, че проведените обзорни и теренни изследвания от кандидата, публикуваните резултати, популяризирането им на научни форуми, създаването на нови учебни програми и разработването на учебни курсове, научно ръководство на успешно защитили докторанти, допринасят за утвърждаването и развитието на направлението „устойчиво развитие на аграрния бизнес“ при подготовката на висококвалифицирани кадри в съвременното селско стопанство. На практика са поставени основите за създаването на научна школа към катедра „Аграрна икономика“ в областта на биологичното земеделие и за екологосъобразен бизнес в аграрния сектор.

Трета група публикации са посветени на алтернативния туризъм. Постиженията на автора могат да се оценят като доразвитие и обогатяване на знанията за значимостта на селския, в т.ч. аграрен и екологичен туризъм за диверсификация на селската икономика и създаването на уникални туристически продукти. В конкретен план:

1. Извършен е критичен анализ на състоянието и перспективите за развитие на селския туризъм в България, емпирична оценка на пазарните и предприемаческите ниши за развитие на селския туризъм, оценка на готовността на земеделските стопанства и населението в селските райони за развитие на селски туризъм. [3]

2. Идентифицирани са проблемите при конструирането на агротуристическия продукт в национален обхват, участниците при формиране и реализация на този продукт, целевите групи и др. Систематизирани са стъпките за изграждане на комплексен и печеливш агротуристически продукт и ролята на партньорските взаимоотношения между местна власт, неправителствени организации, туристически фирми и доставчици в общите им усилия по предоставяне и промоциране на продукта. [4]

3. Доказана е взаимовръзката и взаимообусловеността между икономическите сектори туризъм и селско стопанство в посока търсенето на възможности за развитие на алтернативен туризъм и постигане на по-голям жизнен стандарт и икономически ползи за местните общности. На тази основа са оценени възможностите за диверсификация на местната икономика, чрез допълнителни форми на

икономическа активност вкл. алтернативен туризъм с възможност за добавена стойност в селските територии. [18, 19, 21]

4. Разработен е модел за устойчиво развитие на екотуризма, който е базиран върху утвърдени световни критерии за устойчив туризъм. Включването и изпълнението на отделните показатели би могло да доведе до създаването на уникални екотуристически продукти в отделни региони. [25].

Четвъртото научно направление включва публикации по проблемите на мотивацията и удовлетвореността на студентите в процеса на тяхното обучение. В тях е доказана необходимостта от обвързване на специализираното икономическо обучение с повишаване на ранната мотивация и активността на студентите в образователния процес. Установено е, че провеждането на майсторски класове, семинарни занятия и посещения в реална работна среда обогатява представата на студентите за реалността на средата и увеличава шансовете им за успешно интегриране на трудовия пазар [8, 24]. В тази посока съществено значение има и задълбочаване на връзката „теория – практика“ и адаптиране на учебния процес към потребностите на бизнеса чрез обогатяване на учебното съдържание на специализиращи дисциплини и участие в редица научноизследователски проекти в различните ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ за специалност „Аграрна икономика“, МП „Агробизнес“ и някои други специалности от СА. [8, 24]

В документите по конкурса се съдържат документи за участието на кандидата в национални, международни и университетски проекти. По-значимите от тях са: „Изследване и анализ на данни за селското стопанство в региона на АЕЦ “Белене””; Проект "Agritourism4eu: Commonalities and challenges of Sustainable Agritourism practices in different geographic contexts", ISLE; Проект Ж 164 „Рационална система за производство на говедовъдна продукция при използване на пасищни тревостои в планинските екосистеми“, ИПЖЗ – Троян; Проект “Система за производство на висококачествена говедовъдна продукция свързана с отглеждане на говеда от интродуцираната японска порода говеда Вагу, оползотворяващи естествени и изкуствени, тревни съобщества в планинските региони на България”; Проект BG051PO001-3.3.07-0002 „Студентски практики”; Проект „Образование по екопредприемачество в три извънстолични университета“, СА „Д. А. Ценов“; Проект BG051PO001-3.1.07-0019 „Нови знания и умения за успешна реализация на студентите от СА „Д. А. Ценов“ – Свищов; Проект BG05M2OP001-2.016-0004-C01 „Икономическото образование в България 2030“.

Доц. Николова е ръководител на проект „Развитие на селските територии в условията на трансформираща се към устойчивост икономика“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“, първият национален проект в областта на развитието на селските райони, разработван от съответните специализирани катедри в трите висши икономически заведения, както и на осем университетски проекта.

Кандидатът е автор на 93 рецензии на монографии, дисертации, студии, статии и научни доклади. От тях 11 са на английски език за авторитетни научни списания.

Богата е и консултантската дейност на доц.Николова, за която е представена справка за консултирани земеделски стопани и агрофирми от Русенска и Шуменска области.

6. Административна и обществена дейност

Доц. Николова участва активно в организационния живот на висшето училище с различни управленски и ръководни позиции. Административни позиции в СА „Д.А.Ценов“, които е заемала и заема са: Зам. ръководител (май 2007 – юли 2011) и ръководител на катедра „Аграрна икономика“ при СА „Д. А. Ценов“ (от 2016 г. досега); Зам. главен редактор съм на Годишен Алманах „Научни изследвания на докторанти“ към СА „Д. А. Ценов“; Член на редакционен съвет в Библиотека "Образование и наука", АИ "Ценов" Свищов (от 06.2011 до 12.2012 г.); Член на Академичния съвет на СА „Д. А. Ценов“ - (2011 до 2015 г.); Зам. председател и председател на Общото събрание на Факултет ПТБ; Член на Магистърския съвет и др.

7. Професионална ангажираност в практиката извън академичната работа

Кандидатът е член на три редколегии на научни списания - Eastern Academy Journal (от декември 2015 г.), Environmental Science and Pollution Research - Скопус (от 02.09.2016 г.) и International Journal of Business and Economics Research (IJBER) - от 13.12.2021 г.

Участия като член (съсловна/професионална организация): Национална селска мрежа - България - от 2014; - Съюз на учените – България от 2013; Национален браншов синдикат "ВОН" - КНСБ – България; - I.S.L.E Education for Sustainability Network. An International Sustainability Education & Research Network – от 2021 г.

Доц. Николова е инициатор и организатор на различни чествания в катедра „Аграрна икономика“: Изложение „Есенен фермерски пазар“ - Свищов; Професионалният празник на работещите в областта на земеделската наука; Международен ден на земята и др. съвместни инициативи.

8. Съответствие на приносите в научните изследвания на обявения конкурс и академичната известност на кандидата

Посочените от кандидата приноси отразяват коректно и обективно най-съществените резултати от научно-изследователската работа. Всички те са в обхвата на обявения конкурс за професор по аграрна икономика.

В документите по конкурса са представени седем броя цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове и 15 броя цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране.

9. Изпълнение на минималните наукометрични национални изисквания и изискванията на Правилника на Стопанска академия за публикации и научна дейност за заемане на длъжността „професор“

Доц. Марина Николова преизпълнява значително минималните национални изисквания за длъжността „професор“. Информацията на таблицата показва най-съществено надвишаване на изискванията по показатели Е и Г, съответно ръководство на докторанти, проектна дейност и учебници и публикации.

Група показатели	Мин. изисквания (точки)	Резултати на кандидата (т.)	%
А	50	50	100
В	100	100	100
Г	200	355	177
Д	100	255	255
Е	100	509.3	509.3
Общо		1269.3	230.7

11. Критични бележки и предложения

Нямам съществени бележки по предоставената за рецензиране научна продукция на кандидата. Препоръката ми е свързана с разширяване на публикационната активност с индексирани в SCOPUS / WoS авторски статии, което ще увеличи и цитираемостта.

12. Заключение

Научните резултати в изследванията на доц. Николова показват научна оригиналност, задълбоченост и изследователска зрялост. Представените научни трудове по конкурса надвишават съществено изискванията на нормативната уредба. Техните качествени характеристики, съдържащите се приноси и възможностите за приложението им в практиката доказват безспорните изследователски, преподавателски и консултантски умения на кандидата по конкурса. Всичко горепосочено ми позволява в

качеството си на член на научното жури, да да призова останалите колеги от журито, да дадем своя положителен вот и да предложим на Факултетния съвет на факултет „Производствен и търговски бизнес“ при СА „Д. А. Ценов“ да избере на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност: Икономика и управление (Аграрна икономика) доц. д-р Марина Ангелова Николова.

25.05.2023

София

Рецензент:

(проф.д.н. Юлия Дойчинова)